

نقش ممیزی سبک‌های دل‌بستگی، ناگویی هیجانی و ویژگی‌های شخصیتی در تشخیص

دانش‌آموزان دارای اعتیاد به اینترنت: تحلیل تابع تشخیصی

عطیه مرزی فر^۱، محمدجعفر جوادی^۲

۱. کارشناس ارشد روانشناسی شخصیت، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران ایران.

۲. گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران ایران. (نویسنده مسئول).

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره چهارم، شماره سی و ششم، مهرماه ۱۳۹۸، صفحات ۵۴-۸۱

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش ممیزی سبک‌های دل‌بستگی، ناگویی هیجانی و ویژگی‌های شخصیتی در تشخیص دانش‌آموزان دارای اعتیاد به اینترنت: تحلیل تابع تشخیصی بود. طرح پژوهش، تابع تشخیص دوگروهی بود. جامعه موردبررسی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر تهران در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۶ به تعداد ۸۲۰۹۹ نفر بودند. به این منظور تعداد ۱۲۰ دانش‌آموز دارای اعتیاد به اینترنت و ۱۲۰ نفر بدون اعتیاد به اینترنت به شیوه خوشه‌ای مرحله‌ای انتخاب شدند و به پرسشنامه‌های اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۹۸)، سبک‌های دل‌بستگی کولینز و رید (۱۹۹۰)، ناگویی هیجانی بگی، پارکر و تیلور (۱۹۹۴) و ویژگی‌های شخصیتی اشتون و لی (۲۰۰۹) پاسخ دادند. داده‌های گردآوری شده با آزمون تحلیل تشخیص تجزیه و تحلیل شد. نتایج تحلیل ممیزی نشان داد که با کمک سبک‌های دل‌بستگی، ناگویی هیجانی و ویژگی‌های شخصیتی می‌توان اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی کرد. تحلیل ممیزی توانست با ۸۹/۱ درصد پیش‌بینی صحیح دانش‌آموزان را به دو گروه با و بدون اعتیاد به اینترنت طبقه‌بندی نماید. نتایج این پژوهش نشان‌دهنده اهمیت سبک‌های دل‌بستگی، ناگویی هیجانی و ویژگی‌های شخصیتی در امکان تمایز گذاری بین دانش‌آموزان با و بدون اعتیاد به اینترنت بوده و لذا می‌توان از این متغیرها در بحث پیشگیری از رفتارهای آسیب‌زا از اینترنت توسط مشاوران و روانشناسان استفاده کرد.

واژه‌های کلیدی: اعتیاد به اینترنت، سبک‌های دل‌بستگی، ناگویی هیجانی، ویژگی‌های شخصیتی.

مقدمه

اعتیاد به اینترنت به‌عنوان نوعی استفاده از اینترنت که می‌تواند مشکلات روان‌شناختی، اجتماعی، درسی و یا شغلی در زندگی فرد ایجاد کند تعریف می‌شود. به‌عبارتی دیگر اعتیاد به اینترنت به استفاده بیش‌ازحد و غیرقابل‌کنترل اشاره دارد که با مشکلات فیزیکی، اجتماعی-هیجانی و بین فردی در افراد همراه است (ژانگ، اسپینراد، ایچنبرگ، لائو و وانگ، ۲۰۱۷). یکی از معضلات مهم زندگی در کنار فن‌آوری‌های ارتباطی نوپدید، اعتیاد به استفاده از فن‌آوری‌های جدید یا وابستگی افراطی به آن‌ها است؛ به‌خصوص در زمینه اینترنت و اعتیاد به آن‌که روزبه‌روز بر شمار افراد علاقه‌مند به استفاده از آن افزوده می‌شود. استفاده از اینترنت و شیوع آن در بین افراد رو به فزونی است به‌طوری‌که در میان دختران استفاده‌کننده از اینترنت، پس از «گوش دادن به موسیقی» و «استفاده از تلفن همراه»، در رتبه سوم استفاده قرار دارد (دائو، هافمن و بانگر، ۲۰۱۷). کاربردهای فراوان اینترنت و جذابیت‌های آن سبب شده است که در سال‌های اخیر اعتیاد به اینترنت^۳ امکان بروز پیدا کند. استفاده از اینترنت تأثیرات جهانی بر تمام جنبه‌های زندگی افراد دارد و به‌عنوان یک نگرانی رو به رشد در افراد تبدیل شده است. در تحقیقات انجام‌شده درباره اعتیاد به اینترنت مشخص شده است که سبک‌های دل‌بستگی می‌تواند گرایش به اینترنت افراد را تسهیل کند (لائو، گروس، وئو، چنگ و لائو، ۲۰۱۷). در واقع هر قدر فرد جوان‌تر، روان‌رنجورتر، دارای دل‌بستگی ناایمن‌تر و ترس بیشتر برای از دست دادن، داشته باشد اعتیاد به اینترنت بیشتری نسبت به بقیه افراد دارد (بلکول، لئامن، ترامپوسچ، اشورن و لیس، ۲۰۱۷).

1. Zhang, Spinrad, Eisenberg, Luo & Wang

2. Dau, Hoffmann & Banger

3. internet addiction

4. Lau, Gross, Wu Cheng & Lau.

5. Blackwell, Leaman, Tramposch, Osborne & Liss

سبک های دلبستگی اشاره به سبک دلبستگی ایمن^۱، سبک دلبستگی ناایمن دوسوگرای اضطرابی^۲ و سبک دلبستگی ناایمن اجتنابی^۳ دارد؛ به عبارت دیگر، دلبستگی پیوند عاطفی نیرومندی است که هر فرد در زندگی برای افراد خاصی ایجاد می کند. تجارب دلبستگی با مراقبان، احساسات، افکار و رفتار را در روابط بعدی هدایت می کند. نظریه دلبستگی بالبی بیان می کند که روابط کودک با مراقبان (مادر یا جانشین مادر) در سال های اولیه زندگی منجر به تشکیل الگوهای روانی خاصی می شود که مبنای بیشتر روابط بین فردی در بزرگسالی است (بالبی، ۱۹۸۸؛ به نقل از خورشیدی و فتحی اقدم، ۱۳۹۷). افزون بر سبک های دلبستگی که منجر به ایجاد تفاوت بین افراد معتاد به اینترنت و عادی می شود، عامل دیگری که نقش مهمی در ایجاد تفاوت در افراد با و بدون اعتیاد به اینترنت دارد، ناگویی هیجانی است (دی براردیس، دابنزویو، گامبی، سپده، والچرا، کونتی و سرونو، ۲۰۰۹). ناگویی هیجانی یک سازه شخصیتی است که شامل دشواری در شناسایی احساسات^۴، دشواری در توصیف احساسات^۵ و تفکر عینی^۶ است. به عبارتی دیگر، ناگویی هیجانی (ناگویی خلقی)، یک سازه شناختی و هیجانی است که به عنوان فقدان خودآگاهی هیجانی توصیف می شود. در واقع ناگویی هیجانی به نارسایی در تجربه، بیان و تنظیم هیجان ها اطلاق می شود. ناگویی هیجانی اختلال در پردازش هیجانی است، که بیشتر به کاهش توانمندی در شناسایی و تشخیص هیجان ها اشاره دارد (چن، جینگو و چان^۸، ۲۰۱۱؛ به نقل از عقبایی، کاکاوند و

1. secure attachment style

2. anxious ambivalent insecure attachment style

3. avoidant insecure attachment style

4. De Berardis, D'Albenzio, Gambi, Sepede, Valchera, Conti & Serroni

5. difficulty identifying feelings

6. difficulty describing feelings

7. externally oriented thinking

8. Chen, Jingo & chan

بهرامی هیدجی، ۱۳۹۷). همچنین ویژگی های شخصیتی هگزاگو می تواند گرایش افراد را به سوی اعتیاد به اینترنت، تحت تأثیر قرار دهد (لیانو و کمپبل^۱، ۲۰۱۷).

ویژگی های شخصیتی هگزاگو به مجموع ویژگی هایی که در وجود یک فرد تقریباً به طور دائم وجود دارند و موجب تمایز وی از سایرین است. ویژگی های شخصیتی هگزاگو به عنوان نظامی از درون سیستم های عاطفی، احساسی، شناختی و مفهومی فرد تعریف شده است که تعیین کننده واکنش های منحصر به فرد انسان به محیط است ابعاد شخصیتی هگزاگو ابعاد صداقت-فروتنی^۲، هیجان پذیری^۳، برونگرایی^۴، توافق^۵، وظیفه شناسی^۶، باز بودن نسبت به تجربه^۷ را شامل می شود (اشتون و لی^۸، ۲۰۱۹). از میان ابعاد شخصیتی متغیر پذیرا بودن تجربه (گشودگی نسبت به تجربه) که از صفات شخصیتی هگزاگو و نظریه شخصیتی کاستا و مک کری^۹ (۲۰۱۷) است از قوی ترین پیش بین های وابستگی به شبکه های اجتماعی مجازی هستند. همچنین توافق، وظیفه شناسی، توافق با وابستگی به شبکه های اجتماعی در رابطه هستند (لیانو و کمپبل، ۲۰۱۷). ابعاد شخصیتی هگزاگو از جمله صداقت-فروتنی، هیجان پذیری، برونگرایی، توافق، وظیفه شناسی و پذیرا بودن تجربه با رفتارهای سلفی در فضای شبکه های اجتماعی مجازی در ارتباط هستند و این ابعاد اعتیاد به رفتارهای سلفی در شبکه های مجازی و اینترنتی را پیش بینی می کنند (بیائوسو، چیرومبولو، بیانچی،

1. Liu & Campbell

2. honesty- humility (H)

3. emotionality (E)

4. extraversion (X)

5. agreeableness (A)

6. conscientiousness (C)

7. openness to experience (O)

8. Lee & Ashton

9. personality neo five factor

لئورنو و ناپا^۱، ۲۰۱۷). با توجه به آنچه گفته شد اینترنت، از پیشرفته‌ترین تکنولوژی‌های نوین ارتباطی است. برخلاف کاربردهای مثبت اینترنت، وجود رفتارهای افراطی و عوارض زیان‌آور ناشی از آن به‌ویژه اعتیاد به اینترنت در نوجوانان، توجه همگان را به خود جلب کرده است. با توجه به این مهم شناخت متغیرهای مهم تأثیرگذار بر اعتیاد به اینترنت می‌تواند تلویحاتی کاربردی در پی داشته باشد. در راستای رسیدن به این هدف مهم، این پژوهش به دنبال پاسخگویی به این سؤال بود که آیا سبک‌های دل‌بستگی، ناگویی هیجانی و ویژگی‌های شخصیتی قادر به تشخیص و طبقه‌بندی دانش‌آموزان به دو گروه با و بدون اعتیاد به اینترنت می‌باشند؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر دارای طرح تابع تشخیص دوگروهی بود. پژوهش حاضر توصیفی و از نوع علی-مقایسه‌ای بود. جامعه آماری پژوهش را دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۶ تشکیل دادند که با توجه به آمار ارائه شده از سوی اداره‌ی آموزش و پرورش شهر تهران تعداد آنان ۸۲۰۹۹ نفر بودند. با توجه به محاسبات انجام شده، حجم نمونه از طریق فرمول کوکران به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای مرحله‌ای از نوع تصادفی ۳۸۲ نفر برآورد شده است. با توجه ریزش احتمالی برخی پرسشنامه‌ها و مخدوش بودن برخی از آن‌ها تعداد حجم نمونه ۴۰۰ نفر در نظر گرفته شد. به این صورت که از بین مناطق ۵ گانه (غرب، شرق، جنوب، شمال و مرکز) یک منطقه به صورت تصادفی انتخاب و از آن منطقه ۴۰ مدرسه دخترانه دوره دوم متوسطه انتخاب و از هر مدرسه یک کلاس و هر کلاس ۱۰ نفر دانش‌آموز به‌طور تصادفی وارد پژوهش شدند. برای جمع‌آوری داده‌های پژوهش پس از انجام هماهنگی‌های لازم با آموزش و پرورش شهر تهران در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۶ به کلاس درس دانش‌آموزان دختر مراجعه کرده و از بین آن‌ها به روش نمونه‌گیری در خوشه‌ای مرحله‌ای از نوع تصادفی افراد نمونه انتخاب شدند. سپس پرسشنامه‌های پژوهش برای پاسخگویی در اختیار این افراد قرار داده شد. در ابتدای پرسشنامه اصول اخلاقی پژوهش نوشته شد و طی آن شرکت

^۱. Baiocco, Chirumbolo, Bianchi, Ioverno, Morelli & Nappa

آزادانه و داوطلبانه و محرمانه ماندن پاسخ‌ها شرح داده شده بود. این اصول برای آن‌ها خوانده شد و از آن‌ها رضایت شفاهی جهت شرکت در پژوهش دریافت شد. سپس، بر اساس دستورالعملی که در بالای پرسشنامه‌ها نوشته شده بود از آن‌ها خواسته شد تمامی سوالات را به دقت بخوانند تا حد امکان سؤالی را بی پاسخ نگذارند. پژوهشگر بر روند اجرای پرسشنامه‌ها نظارت داشت و تمامی پرسشنامه‌ها تکمیل گردیده و هیچ پرسشنامه‌ای بدون پاسخ باقی نماند. از بین ۴۰۰ نفر پرسشنامه تکمیل شده برحسب نمره ۴۰ به بالا در پرسشنامه اعتیاد به اینترنت دانش آموزان دارای اعتیاد به اینترنت و دانش آموزان عادی دبیرستانی شناسایی و گروه بندی شدند. به این صورت که تعداد ۱۲۰ پرسشنامه از بین پرسشنامه‌های گردآوری شده به عنوان اعتیاد به اینترنت شناسایی شدند. همچنین ۱۲۰ نفر پرسشنامه که نمره اعتیاد به اینترنت آن‌ها پایین تر از نمره ۴۰ بود به عنوان افراد گروه عادی انتخاب شدند تا گروه‌ها از نظر تعداد همتا و برابر باشند. بعد از گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌های پاسخ‌های دانش آموزان با روش‌های آماری مناسب تجزیه و تحلیل گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها در سطح توصیفی از میانگین و انحراف معیار و در سطح استنباطی از تحلیل تابع تشخیصی (تحلیل ممیزی^۱) استفاده شد. ابزار تجزیه و تحلیل داده‌ها نرم افزار SPSS نسخه ۲۴ بود.

ابزارهای پژوهش

پرسشنامه اعتیاد به اینترنت: پرسشنامه اعتیاد به اینترنت توسط یانگ^۲ (۱۹۹۸) تهیه شده است. این پرسشنامه به روش لیکرت نمره گذاری می شود. این پرسشنامه دارای ۲۰ سؤال است و هر سؤال در یک طیف لیکرت از ۱ تا ۵ نمره گذاری می شود (معنی زاده، فرنام، طالبی و اسودی، ۱۳۹۷). سوالات به ترتیب زیر نمره گذاری می شوند به این صورت که به گزینه به ندرت نمره ۱، گاه گاهی نمره ۲، غال با نمره ۳، به کرات نمره ۴ و همیشه نمره ۵ تعلق می گیرد. نمره ۲۰ تا ۴۹ نشان دهنده کاربر معمولی، نمره ۵۰ تا ۷۹

^۱. discriminant function

^۲. Young Internet Addiction Test (IAT)

نشان دهنده کاربر در معرض خطر و نمره کاربر ۸۰ تا ۱۰۰ نشان دهنده کاربر معتاد به اینترنت است (خانجانی، قنبری و نعیمی، ۱۳۹۸). روایی و آگرایی پرسشنامه با اهمال کاری تحصیلی در سطح ۰/۰۱/۰۰۱ معنی داری گزارش شده است (حمیدی، نجف آبادی و نمازیان نجف آبادی، ۱۳۹۴). در یک پژوهش روایی محتوایی و افتراقی پرسشنامه ۰/۵۰ و پایایی با آلفای کرونباخ ۰/۸۸، تصنیف ۰/۸۲ و بازآزمایی ۰/۷۹ به دست آمده است (بیانی، اکبری، تربتی نژاد و مقدم، ۱۳۹۵). در خارج کشور برای بررسی پایایی پرسشنامه از همسانی درونی استفاده شده که ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمده است (نلاپایجیت، پینیوپورنپانیش، سیمچارون، کونوتاونگ، ونگپاکاران و ونگپاکاران^۱، ۲۰۱۸). همچنین در یک پژوهش دیگر پایایی پرسشنامه با آلفای کرونباخ محاسبه شده است که ضریب ۰/۹۳ به دست آمده است که نشان دهنده پایایی بسیار بالای پرسشنامه است (الکساندر، استاورپولوس، بورلیق، کینگ و گریفیثس^۲، ۲۰۱۸). در پژوهش حاضر برای بررسی همسانی درونی پرسشنامه بر روی دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۷ به دست آمده است.

پرسشنامه سبک های دلبستگی: پرسشنامه سبک های دلبستگی^۳ توسط کولینز و رید^۴ (۱۹۹۰) تهیه شده است. این پرسشنامه ۱۸ سؤال و سه زیر خرده مقیاس شامل «سبک دلبستگی ایمن با سوالات ۱، ۶، ۸، ۱۲، ۱۳ و ۱۷»، «سبک دلبستگی نایمن دوسوگرای اضطرابی با سوالات ۳، ۴، ۹، ۱۰، ۱۱ و ۱۵» و «سبک دلبستگی نایمن اجتنابی با سوالات ۲، ۵، ۱۴، ۱۶، ۱۷ و ۱۸» را اندازه گیری می کند (خانجانی، قنبری و نعیمی، ۱۳۹۸). سوالات پرسشنامه توسط علامت گذاری روی یک مقیاس ۵ درجه ای از نوع لیکرت شامل کاملاً مخالفم نمره صفر، تا حدودی مخالفم نمره ۱، نه مخالف و نه موافق نمره ۲ تا حدودی موافق نمره ۳ و کاملاً موافق نمره ۴

1. Neelapajit, Pinyopornpanish, Simcharoen, Kuntawong, Wongpakaran & Wongpakaran

2. Alexandraki, Stavropoulos, Burleigh, King & Griffiths

3. adult attachment scale (AAS)

4. Collins & Read

نمره‌گذاری می‌شود. حداقل و حداکثر نمره به‌دست‌آمده در خرده مقیاس‌ها به ترتیب ۰ و ۲۴ و حداقل و حداکثر نمره به‌دست‌آمده از کل سوالات ۰ و ۷۲ است. روایی سازه پرسشنامه توسط سازندگان آن بررسی و همبستگی معنی‌داری بین خرده مقیاس‌های آن با نمره کل وجود داشت که نشان‌دهنده روایی سازه پرسشنامه است (کولینز و رید، ۱۹۹۰). روایی همگرایی پرسشنامه سبک‌های دل‌بستگی با اعتیاد به اینترنت تأیید شده است (ایچنبرگ، سچوت، دکر و سیندلار^۱، ۲۰۱۷). ضریب پایایی بازآزمایی این آزمون توسط کولینز و رید (۱۹۹۰) برای هر یک از سه زیر مقیاس ایمن، اجتنابی و دوسوگرا به ترتیب، ۰/۶۸، ۰/۷۱ و ۰/۵۲ گزارش شده است. پایایی آزمون با ضریب آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس ایمن ۰/۶۸، اجتنابی ۰/۷۱ و دوسوگرا ۰/۵۲ گزارش شده است (آقایوسفی و سراوانی، زراعتی، رزاقی و پورعبدل، ۱۳۹۴). در خارج از کشور برای بررسی همسانی درونی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ، ضرایب برای سبک دل‌بستگی ایمن ۰/۷۳، سبک دل‌بستگی نایمن دوسوگرای اضطرابی ۰/۷۵ و سبک دل‌بستگی نایمن اجتنابی ۰/۸۰ به‌دست‌آمده است (جونز، فرالی، اهرلیچ، استرن، لجزو، شاور و کاسیدی^۲، ۲۰۱۸). همچنین در یک پژوهش دیگر ضرایب برای سبک دل‌بستگی ایمن ۰/۷۲، سبک دل‌بستگی نایمن دوسوگرای اضطرابی ۰/۶۷ و سبک دل‌بستگی نایمن اجتنابی ۰/۷۵ گزارش شده است (گوین و مک‌نیل^۳، ۲۰۱۹). در پژوهش حاضر برای بررسی همسانی درونی پرسشنامه بر روی دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۰ به‌دست‌آمده است.

^۱. Eichenberg, Schott, Decker & Sindelar

^۲. Jones, Fraley, Ehrlich, Stern, Lejuez, Shaver & Cassidy

^۳. Guoin & MacNeil

پرسشنامه ناگویی هیجانی: پرسشنامه ناگویی هیجانی تورنتو^۱ توسط بگبی، پارکر و تیلور^۲ (۱۹۹۴) تدوین شده است. این پرسشنامه ۲۰ سؤال دارد و سه زیر مؤلفه «دشواری در شناسایی احساسات با سوالات ۱، ۳، ۶، ۷، ۹، ۱۳ و ۱۴»، «دشواری در توصیف احساسات با سوالات ۲، ۴، ۱۱، ۱۲ و ۱۷» و «تفکر عینی با سوالات ۵، ۸، ۱۰، ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۱۹ و ۲۰» را اندازه‌گیری می‌کند. نمره‌گذاری آن در یک مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت به این صورت که کاملاً مخالفم نمره ۱، مخالفم نمره ۲، نظری ندارم نمره ۳، موافقم نمره ۴ و کاملاً موافقم ۵ نمره صورت می‌گیرد. سوالات ۴، ۵، ۱۰، ۱۸ و ۱۹ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. به این صورت کاملاً مخالفم نمره ۵، مخالفم نمره ۴، نظری ندارم نمره ۳، موافقم نمره ۲ و کاملاً موافقم ۱ نمره داده می‌شود (کافتسیوس و هیس^۳، ۲۰۱۹). نمره بالاتر از ۶۱ به عنوان نقطه برش پرسشنامه در نظر گرفته شده است (کینایرد، استورات و تچانتوریا^۴، ۲۰۱۹). در ایران برای بررسی همسانی درونی پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضرایب آلفای کرونباخ برای کل سوالات ۰/۸۵ و دشواری در شناسایی احساسات ۰/۸۲، دشواری در توصیف احساسات ۰/۷۵ و تفکر عینی ۰/۷۲ به دست آمده است (بشارت و گنجی، ۱۳۹۱). در یک پژوهش آلفای کرونباخ کل سوالات ۰/۷۲ به دست آمده است که نشان‌دهنده آلفای مطلوب پرسشنامه است (بحرینی، کشوری و فرنام، ۱۳۹۸). روایی همگرایی با استفاده از پرسشنامه بهزیستی روان‌شناختی ریف (۱۹۸۹) ضریب همبستگی ۰/۶۹- و معنی‌دار در سطح ۰/۰۱ به دست آمده است (سدیدی و یمینی، ۱۳۹۷). در خارج از کشور روایی محتوایی پرسشنامه تأیید شده است و روایی سازه آن از طریق تحلیل عوامل با نمره کل پرسشنامه برای سه مؤلفه آن بالا گزارش شده است (ال‌آبدینی، داوه، الدهافری، حماید و پارکر^۵، ۲۰۱۷). در یک پژوهش دیگر همسانی درونی (پایایی) پرسشنامه ضریب آلفای کرونباخ کل سوالات پرسشنامه ۰/۶۴

1. Toronto Alexithymia Scale (TAS)

2. Bagby, Parker & Taylor

3. Kafetsios & Hess

4. Kinnaird, Stewart & Tchanturia

5. El Abiddine, Dave, Aldhafri, El-Astal, Hemaïd & Parker

به‌دست آمده است (گاودا و کرزولک، ۲۰۱۹). در پژوهش حاضر برای بررسی همسانی درونی پرسشنامه بر روی دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به‌دست آمده است.

پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی: پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی هگزاکو^۲ توسط اشتون و لی^۳ (۲۰۰۹) تهیه شده است. این پرسشنامه شامل ۶۰ سؤال بوده که شش عامل «صداقت-فروتنی با سوالات ۶، ۱۲، ۱۸، ۲۴، ۳۰، ۳۶، ۴۲، ۴۸، ۵۴، ۶۰»، «هیجان‌پذیری با سوالات ۵، ۱۱، ۱۷، ۲۳، ۲۹، ۳۵، ۴۱، ۴۷، ۵۳، ۵۹»، «برونگرایی با سوالات ۴، ۱۰، ۱۶، ۲۲، ۲۸، ۳۴، ۴۰، ۴۶، ۵۲، ۵۸»، «توافق^۴ با سوالات ۳، ۹، ۱۵، ۲۱، ۲۷، ۳۳، ۳۹، ۴۵، ۵۱، ۵۷»، «وظیفه‌شناسی با سوالات ۲، ۸، ۱۴، ۲۰، ۲۶، ۳۲، ۳۸، ۴۴، ۵۰، ۵۶»، «باز بودن نسبت به تجربه با سوالات ۱، ۷، ۱۳، ۱۹، ۲۵، ۳۱، ۳۷، ۴۳، ۴۹، ۵۵» را اندازه‌گیری می‌کند. نمره‌گذاری پرسشنامه به‌صورت ۵ درجه‌ای لیکرت است به این صورت که کاملاً مخالفم نمره ۱، مخالف نمره ۲، نظری ندارم نمره ۳، موافق نمره ۴ و کاملاً موافقم نمره ۵ نمره‌گذاری می‌شود.

سوالات ۱، ۹، ۱۰، ۱۲، ۱۴، ۱۵، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۴، ۲۶، ۲۸، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۵، ۴۱، ۴۲، ۴۴، ۴۶، ۴۸، ۴۹، ۵۲، ۵۳، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۹ و ۶۰ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌گردد به این صورت که به گزینه کاملاً مخالفم نمره ۵، مخالف نمره ۴، نظری ندارم نمره ۳، موافق نمره ۲ و کاملاً موافقم نمره ۱ تعلق می‌گیرد (حکمتی، علیلو، سیدمهدوی اقدم و خجسته، ۱۳۹۵). پایایی پرسشنامه برای ابعاد صداقت-فروتنی ۰/۷۷، هیجان‌پذیری ۰/۸۱، برون‌گرایی ۰/۸۰، توافق ۰/۸۳، وظیفه‌شناسی ۰/۷۳، باز بودن نسبت به تجربه ۰/۷۲ به‌دست آمده است. همچنین به‌منظور بررسی روایی ملاکی-همگرا، همبستگی عوامل پرسشنامه هگزاگو و پرسشنامه شخصیت کاستا و مک کری نشان از آن بود که بالاترین اعتبار بین عامل باز بودن تجربه هگزاگو و باز بودن تجربه پرسشنامه شخصیت کاستا و مک

۱. aa wdda . د ر ' و و .

۲. HEXACO personality inventory

۳. Lee & Ashton

۴. agreeableness (A)

کری ضریب همبستگی ۰/۵۵ به‌دست‌آمده است و عامل وظیفه‌شناسی هگزاکو و پرسشنامه شخصیت کاستا و مک کری ۰/۵۴ به‌دست‌آمده است که حاکی از روایی ملاکی-همگرایی پرسشنامه هگزاکو است (رحمانی ملک آباد، فرخی و آقابایی، ۱۳۹۴). در یک پژوهش دیگر در ایران آلفای کرونباخ عوامل شخصیتی بین ۰/۷۷ تا ۰/۸۰ گزارش شده است (آقابایی و بلچنیو، ۱۳۹۳). در پژوهش توسط سازندگان پرسشنامه ضرایب پایایی با آلفای کرونباخ برای صداقت-فروتنی ۰/۹۲، هیجان‌پذیری ۰/۹۰، برون‌گرایی ۰/۹۲، توافق ۰/۸۹، وظیفه‌شناسی ۰/۸۹، باز بودن نسبت به تجربه ۰/۹۰ به‌دست‌آمده است (لی و اشتون، ۲۰۰۴). همچنین در یک پژوهش دیگر آلفای کرونباخ در دامنه بین ۰/۵۷ تا ۰/۷۳ محاسبه شده است (ولک، پروونزانو، فاررل، دانه و شولمن^۱، ۲۰۱۹). در پژوهش حاضر برای بررسی همسانی درونی پرسشنامه بر روی دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران از آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۰ به‌دست‌آمده است.

یافته‌ها

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش دانش‌آموزان دارای اعتیاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی

متغیرهای وابسته	گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
سبک دل‌بستگی ایمن	دانش‌آموز با اعتیاد به اینترنت	۱۲۰	۱۲/۶۰	۱/۲۶۵	۱۱	۱۵
	دانش‌آموز عادی	۱۲۰	۱۶/۳۰	۱/۱۶۰	۱۵	۱۸
سبک دل‌بستگی دوسوگرای	دانش‌آموز با اعتیاد به اینترنت	۱۲۰	۱۹/۱۰	۰/۹۹۴	۱۸	۲۱
	دانش‌آموز عادی	۱۲۰	۱۵/۱۰	۲/۳۳۱	۱۲	۲۰

^۱. Volk, Provenzano, Farrell, Dane & Shulman

۲۱	۱۴	۱/۹۵۵	۱۷/۶۰	۱۲۰	دانش‌آموز با اعتماد به اینترنت	سبک دل‌بستگی اجتنابی
۱۸	۱۳	۱/۷۶۷	۱۵/۷۰	۱۲۰	دانش‌آموز عادی	
۲۰	۱۴	۱/۸۴۱	۱۶/۵۰	۱۲۰	دانش‌آموز با اعتماد به اینترنت	دشواری در شناسایی احساسات
۱۹	۱۲	۲/۱۳۲	۱۴/۱۰	۱۲۰	دانش‌آموز عادی	
۱۹	۱۵	۱/۳۷۰	۱۶/۹۰	۱۲۰	دانش‌آموز با اعتماد به اینترنت	دشواری در توصیف احساسات
۱۶	۱۰	//۱۳۲	۱۳/۱۰	۱۲۰	دانش‌آموز عادی	
۱۹	۱۴	۱/۸۳۸	۱۶/۴۰	۱۲۰	دانش‌آموز با اعتماد به اینترنت	تفکر عینی
۱۸	۹	۲/۷۰۸	۱۴/۰۰	۱۲۰	دانش‌آموز عادی	
۳۱	۱۴	۶/۶۵۴	۱۵/۵۰	۱۲۰	دانش‌آموز با اعتماد به اینترنت	صداقت-فروتنی
۳۵	۱۸	۵/۵۱۹	۲۴/۷۰	۱۲۰	دانش‌آموز عادی	
۲۰	۱۴	۱/۸۷۴	۱۶/۲۰	۱۲۰	دانش‌آموز با اعتماد به اینترنت	هیجان‌پذیری
۱۵	۱۰	۱/۴۳۴	۱۲/۵۰	۱۲۰	دانش‌آموز عادی	
۳۱	۱۵	۵/۲۳۲	۲۰/۶۰	۱۲۰	دانش‌آموز با اعتماد به اینترنت	برون‌گرایی
۳۶	۱۸	۷/۰۱۲	۲۸/۵۰	۱۲۰	دانش‌آموز عادی	
۳۰	۱۴	۴/۴۵۸	۱۹/۱۰	۱۲۰	دانش‌آموز با اعتماد به اینترنت	توافق
۳۳	۱۸	۴/۳۰۶	۲۴/۱۰	۱۲۰	دانش‌آموز عادی	
۲۹	۱۲	۴/۹۷۲	۱۹/۵۰	۱۲۰	دانش‌آموز با اعتماد به اینترنت	وظیفه‌شناسی
۳۹	۱۷	۷/۰۴۳	۲۵/۴۰	۱۲۰	دانش‌آموز عادی	

۲۷	۱۵	۳/۸۲۴	۱۹/۸۰	۱۲۰	دانش‌آموز با اعتیاد به اینترنت	پذیرا بودن تجربه
۲۸	۲۰	۲/۵۷۳	۲۳/۲۰	۱۲۰	دانش‌آموز عادی	

جدول شماره ۱- متغیرهای پژوهش دانش‌آموزان دارای اعتیاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی را نشان می‌دهد. برای انجام تحلیل تابع تشخیصی، پیش‌فرض هم چندخطی آزمون ام باکس انجام شد که نتایج آن امکان استفاده از این روش را تأیید کرد ($P=۰/۰۶۹$; $Boxes M=۴۰/۶۵۲$).

جدول ۲. بررسی تساوی میانگین گروه‌ها در متغیرهای پیش‌بین

معناداری	درجه آزادی ۲	درجه آزادی ۱	آماره F	لامبدای ویلکز	متغیرهای پیش‌بین
۰/۰۰۱	۲۳۸	۱	۴۶/۴۹۴	۰/۲۷۹*	دل‌بستگی ایمن
۰/۰۰۱	۲۳۸	۱	۲۴/۹۱۳	۰/۴۱۹*	دل‌بستگی دوسوگرای اضطرابی
۰/۰۳۵	۲۳۸	۱	۵/۱۹۸	۰/۷۷۶*	دل‌بستگی اجتنابی
۰/۰۱۵	۲۳۸	۱	۷/۲۶۱	۰/۷۱۳*	دشواری در شناسایی احساسات
۰/۰۰۱	۲۳۸	۱	۲۲/۴۸۴	۰/۴۴۵*	دشواری در توصیف احساسات
۰/۰۳۲	۲۳۸	۱	۵/۳۷۸	۰/۷۷۰*	تفکر عینی
۰/۰۳۶	۲۳۸	۱	۵/۱۴۴	۰/۷۷۸*	صداقت-فروتنی
۰/۰۰۱	۲۳۸	۱	۲۴/۵۹۳	۰/۴۲۳*	هیجان‌پذیری
۰/۰۱۱	۲۳۸	۱	۸/۱۵۳	۰/۶۸۸*	برون‌گرایی
۰/۰۲۰	۲۳۸	۱	۶/۵۰۷	۰/۷۳۴*	توافق
۰/۰۲۱	۲۳۸	۱	۶/۴۰۶	۰/۷۳۸*	وظیفه‌شناسی

۰/۰۳۱	۲۳۸	۱	۵/۴۴۱	۰/۷۶۸*	پذیرا بودن تجربه
-------	-----	---	-------	--------	------------------

* مقادیر آماره F در سطح $P < 0/01$ معنی‌دار هستند.

در جدول ۲ نتایج مربوط به بررسی تساوی میانگین گروه‌ها در متغیرهای پیش‌بین ارائه شده است که نتایج بیان‌کننده تفاوت بین میانگین دو گروه در متغیرهای سبک‌های دل‌بستگی، ناگویی هیجانی و ویژگی‌های شخصیتی بود.

جدول ۳. خلاصه نتایج مربوط به ضرایب کانونی تابع تشخیصی و معناداری تابع

آماره	شاخص
۱	تابع
۲۹/۰۸۹	مقدار ویژه
۰/۴۶۶	همبستگی کانونی
۰/۴۶۶	مجذور همبستگی کانونی (ضریب تعیین)
۰/۰۳۳	لامبدای ویلکز
۱۲	درجه آزادی
۰/۰۰۱	معناداری

نتایج جدول ۳- حاصل از تحلیل تابع تشخیصی و بررسی تابع‌های متعارف^۱ نشان داد که با توجه به مقدار ویژه^۲ و همبستگی کانونی به دست آمده، می‌توان گفت که تابع تشخیص از قدرت تمیز خوبی برای تمایز دو گروه دانش‌آموزان با و بدون اعتیاد به اینترنت

۱. canonical functions

۲. eigenvalue

بهره‌مند است و حدود ۵۶/۷٪ درصد از واریانس تفاوت دو گروه ناشی از متغیرهای پیش‌بین است. همچنین با توجه به مقدار لامبدای ویلکز، درجه آزادی تابع و معناداری آن، نتایج بیان‌کننده معناداری تابع تشخیص است.

جدول ۴. ضرایب استاندارد و ساختاری متغیرهای پژوهش

ضرایب استاندارد	ضرایب ساختار	متغیرهای پیش‌بین
-۰/۲۹۸	-۰/۹۳۱	سبک دل‌بستگی ایمن
۰/۲۱۸	۰/۵۱۷	سبک دل‌بستگی نایمن دوسوگرای اضطرابی
۰/۲۱۷	۰/۲۴۴	سبک دل‌بستگی نایمن اجتنابی
۰/۲۰۷	۰/۳۲۳	دشواری در شناسایی احساسات
۰/۱۲۵	۰/۲۱۷	دشواری در توصیف احساسات
۰/۱۱۸	۰/۳۷۹	تفکر عینی
-۰/۱۱۱	-۰/۴۰۰	صداقت-فروتنی
۰/۱۱۱	۰/۲۱۵	هیجان‌پذیری
-۰/۱۰۲	-۰/۰۴۷	برون‌گرایی
-۰/۱۰۱	-۰/۱۳۹	توافق
-۰/۱۰۰	-۰/۲۶۵	وظیفه‌شناسی
-۰/۰۹۹	-۰/۰۵۸	پذیرا بودن تجربه

ضرایب استاندارد و ساختاری متغیرهای پژوهش در جدول ۴- ارائه شده است. متغیرهای با ضرایب ساختاری ۰/۳ و بالاتر، نسبت به سایر پیش‌بین‌ها در تعیین بعد ایجادشده توسط تابع تشخیص، اهمیت توجه برانگیزی دارند. با توجه به ضرایب ساختاری تابع

تشخیص، مشخص شد که مهم‌ترین متغیرها در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت به ترتیب شامل سبک دل‌بستگی ایمن، سبک دل‌بستگی نایمن دوسوگرای اضطرابی و سپس صداقت-فروتنی بودند.

جدول ۵. نتایج حاصل از طبقه‌بندی گروه‌ها توسط تابع تشخیص

طبقه‌بندی صحیح	کل	عضویت گروهی پیش‌بینی شده		عضویت گروه واقعی	
		گروه عادی	معتاد به اینترنت	معتاد به اینترنت	گروه عادی
	۳۰	۶	۱۱۴	معتاد به اینترنت	تعداد
٪۹۰/۱	۳۰	۱۱۷	۳	گروه عادی	
	۱۰۰	٪۵	٪۹۵	معتاد به اینترنت	درصد
	۱۰۰	٪۹۷/۵	٪۲/۵	گروه عادی	

در جدول ۵ خلاصه نتایج پیش‌بینی طبقه‌بندی گروه‌ها با استفاده از تابع تشخیص نشان داده شده است. با توجه به تقاطع ردیف اول دانش‌آموزان با دو ستون با اعتیاد به اینترنت و بدون اعتیاد به اینترنت، نتایج نشان می‌دهد که ۱۱۴ نفر از کل نمونه دانش‌آموزان معتاد به اینترنت به درستی در گروه خود تشخیص داده شده است، در حالی که این تابع قادر نبوده ۶ نفر از دانش‌آموزان معتاد به اینترنت را به درستی در گروه خود طبقه‌بندی کند. نهایتاً این نتایج نشان داد که تابع تشخیص، عضویت گروهی ۰/۹۵ درصد از دانش‌آموزان با اعتیاد به اینترنت را به درستی و ۰/۵ درصد را به صورت نادرست تشخیص داده است و درباره دانش‌آموزان عادی این موفقیت برابر با ۹۷/۵ درصد بوده است. در کل تحلیل تابع تشخیص برای ۸۹/۱ درصد موارد پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت موفقیت‌آمیزی داشته است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش ممیزی سبک‌های دل‌بستگی، ناگویی هیجانی و ویژگی‌های شخصیتی در تشخیص دانش‌آموزان دارای اعتیاد به اینترنت: تحلیل تابع تشخیصی بود. نتایج تحلیل ممیزی نشان داد که با کمک سبک‌های دل‌بستگی، ناگویی هیجانی و ویژگی‌های شخصیتی می‌توان اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی کرد. تحلیل ممیزی توانست با $89/1$ درصد پیش‌بینی صحیح دانش‌آموزان را به دو گروه با و بدون اعتیاد به اینترنت طبقه‌بندی نماید. نتایج این پژوهش نشان‌دهنده اهمیت سبک‌های دل‌بستگی، ناگویی هیجانی و ویژگی‌های شخصیتی در امکان تمایز گذاری بین دانش‌آموزان با و بدون اعتیاد به اینترنت بوده و لذا می‌توان از این متغیرها در بحث پیشگیری از رفتارهای آسیب‌زا از اینترنت توسط مشاوران و روانشناسان استفاده کرد. این نتیجه به‌دست‌آمده با نتایج تحقیقات مظاهری نژاد فرد و حسین ثابت (۱۳۹۶)، مغنی‌زاده و وفایی نجار (۱۳۹۵)، حاجی محمدیان و امیری مجد (۱۳۹۵) و بهادری خسروشاهی و هاشمی نصرت‌آباد (۱۳۹۰) همسویی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت بر طبق نظریه دل‌بستگی، اشخاص با دل‌بستگی نایمن در روابط بین فردی احساس ترس، بی‌اعتمادی و عدم امنیت دارند. افراد با دل‌بستگی نایمن نگران طرد و رها شدن توسط دیگران هستند. آن‌ها خود را لایق توجه و محبت نمی‌بینند و خرسندی کمی در روابط اجتماعی دارند. در نتیجه برای این اشخاص اینترنت می‌تواند مفری برای گریز از زندگی واقعی و خوشنودی‌ها و ناکامی‌ها باشد. این اشخاص اینترنت را راهی برای توجه، تأیید و اطمینان خاطر گرفتن از دیگران می‌دانند. با توسل به جنبه‌های اجتماعی اینترنت، از طریق در دسترس بودن اینترنت و سهولت تعامل با دیگران، نیازهای روانی‌شان به تأیید و ترس از طرد شدن را کاهش می‌دهند. آن‌ها از طریق ارتباط‌های اینترنتی ممکن است بیشتر احساس کنند که موردعلاقه دیگران هستند و به خاطر حضور آن‌هاست که آن‌ها هم حضور دارند. باین‌حال، اینترنت احساس‌های عدم امنیت و بی‌ارزشی شدید این افراد را به‌طور کامل تسکین نمی‌دهد. بنابراین اینترنت می‌تواند به منبع پریشانی خاطر دیگری در راه‌های ارتباطی برای این افراد تبدیل شود. افراد با دل‌بستگی نایمن اجتنابی و دوسوگرا بیشتر احتمال

دارد که از صمیمیت و وابستگی بترسند؛ این افراد الگوهای ذهنی منفی نسبت به دیگران دارند. در نتیجه نایمن‌های اجتنابی و دوسوگرا از روابط رودررو، به این دلیل که دیگران را غیرقابل اعتماد می‌بینند، دوری کرده و احتمال بیشتری دارد که به روابط و زندگی مجازی اینترنتی که نیاز به سرمایه‌گذاری عاطفی زیادی ندارد، متمایل شوند. چنین افرادی به دلیل گرایش‌شان به حفظ فاصله با دیگران، جذب گمنام بودن در اینترنت می‌شوند و از آنجا که خطر و مسئولیت کمتری در تعامل‌های اینترنتی وجود دارد، اینترنت را برای تعامل‌های اجتماعی کمتر تهدیدکننده می‌بینند. اینترنت ارتباط‌های راه دوری را برای تعامل با دیگران به جای مرادده‌های چهره به چهره فراهم می‌کند؛ که با اولویت‌های بین فردی و استراتژی‌های منفعل آن‌ها هماهنگ است.

از طرفی افرادی که ناگویی هیجانی بالایی نسبت به بقیه افراد دارند، احساس‌های نامتمایزی دارند و این احساس‌ها همراه با یک برانگیختگی فعال باقی‌مانده و از بین نمی‌رود و این امر باعث اختلال در دستگاه عصبی خودکار و دستگاه ایمنی می‌شود. چنین برانگیختگی که همراه ناگویی هیجانی است، در نهایت باعث تولید علائم بیماری‌های جسمی و اضطراب و افسردگی می‌شود و در نهایت اینترنت و استفاده از آن به‌منظور کاهش علائم بیماری‌های جسمی و کاستن از اضطراب و افسردگی به وجود آمده از ناگویی هیجانی صورت گیرد. در یک پژوهش آمده است که بین افسردگی و ایجاد وابستگی به اینترنت و استفاده از آن رابطه وجود دارد و بر همدیگر اثر دارند تا جایی که پژوهش‌ها نشان داده‌اند که شدت علائم افسردگی با استفاده افراطی از اینترنت رابطه منفی دارد و هرچی فرد شدت افسردگی بالاتری داشته باشد وابستگی بیشتری به گوشی‌های هوشمند دارد (الاهی، لوین، دوراک و هال، ۲۰۱۷). دانش‌آموزان با ناگویی هیجانی بالا، هیجان‌های کودکانه‌ای در سطح پیش‌کلامی با ظرفیت شناختی آسیب دیده دارند که این ناتوانی باعث می‌شود که در تفسیر افسردگی و اضطراب کارایی لازم را نداشته باشند؛ در نتیجه، در این دانش‌آموزان تعارض با محیط افزایش می‌یابد و شخص مکرراً در ماندگی و استرس در برابر هیجان‌ها را تجربه می‌کند و این تجربه با دوران نوجوانی و بلوغ همراه

¹. Elhai, Levine, Dvorak, & Hall

است و همین دوره موجب درماندگی و عدم تحمل استرس در برابر هیجان‌ها در دانش‌آموزان می‌شود و به‌منظور مقابله با این درماندگی‌ها، روش‌های ناپخته‌ای چون گرایش بیشتر به گوشی‌های هوشمند (اسمارت فون‌ها) و اینترنت و همچنین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی چون اینستاگرام، تلگرام و توئیتر و در نتیجه وابستگی دانش‌آموزان به آن می‌شود. افرادی که بازداری و کنترل هیجانی کمتری در برابر استرس‌ها را دارند، استفاده آسیب‌زا از اینترنت و فضای مجازی بالاتری دارند (دیتر، هافمن، رینهارد، ولستادت، کلبن و لمناگر^۱، ۲۰۱۷). به همین دلیل منطقی است ناگویی هیجانی می‌تواند نقش تمایز کننده در دانش‌آموزان دارای اعتیاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی داشته باشد.

همچنین صداقت-فروتنی موجب می‌شود افراد احساسات زیباشناختی بیشتری را نسبت به تجربه می‌کنند و در راستای این تجربیات به سمت فعالیت‌هایی کشانده می‌شوند که آسیب‌های کمتری را برای آن‌ها داشته باشد. اعتیاد به اینترنت یکی از اختلالات آسیب‌زا برای این افراد محسوب می‌شود. لذا افرادی که شخصیت صادق-فروتن دارند کمتر به فعالیت‌های اعتیادگونه اینترنتی گرایش دارند. افراد روان رنجورخو، شناخت غیر سازشی دارند که احتمال گرایش آن‌ها را به استفاده افراطی از اینترنت را افزایش می‌دهد. در تبیین این نتیجه که هیجان‌پذیری در افراد دارای اعتیاد به اینترنت بیشتر از افراد عادی است می‌توان گفت که هیجان‌پذیرها اشخاص واکنشی هستند که هیجان‌های منفی بیشتری نسبت به دیگران تجربه می‌کنند، این اشخاص به هرگونه محرکی واکنش نشان می‌دهند. در مجموع تجربه عواطف منفی چون ترس و غم، دست‌پاچگی، عصبانیت، کمرویی، احساس گناه و نفرت از ویژگی‌های افراد هیجان‌پذیر است. آن‌ها درجه انطباق ضعیف‌تری با دیگران دارند و از نظر عاطفی بی‌ثبات هستند و علت اعتیاد به اینترنت در بسیاری از آن‌ها برای سرکوب کردن اضطراب و تنش‌های زندگی است. افراد هیجان‌پذیر به دلیل عدم توانایی جهت درگیر شدن با چالش‌ها و مشکلات به‌صورت کارآمد و فعال، گرایش و وابستگی بیشتری به اینترنت پیدا می‌کنند. از سوی دیگر هیجان‌پذیری شامل

^۱. Dieter, Hoffmann, Mier, Reinhard, Beutel, Vollstädt-Klein & Leménager

احساس‌های منفی مانند عصبانیت، ناراحتی، دست‌پاچگی، باورهای نامعقول و غیر واقع‌بینانه، کنترل بسیار کم تکانه‌ها در مقابل نیازها، احساس ناامنی، تنیدگی، اضطراب، افسردگی، خصومت و آسیب‌پذیری است؛ بنابراین افراد هیجان‌پذیر در مقایسه با افراد عادی، توانایی کمتری برای برقراری رابطه مستقیم داشته باشند و بیشتر ترجیح دهند به طور غیرمستقیم و از طریق اینترنت به رابطه با دیگران بپردازند؛ همچنین آن‌ها توانایی پایینی برای مقابله با چالش‌های زندگی روزمره دارند و برای فرار از مشکلات و فراموشی و دوری از آن‌ها خود را بیشتر با اینترنت سرگرم کنند (رستمی، اردلان، احمدیان و مهدی‌آبادی، ۱۳۹۵). لذا منطقی است که ویژگی‌های شخصیتی می‌تواند نقش ممیزی در تمایز دانش‌آموزان دارای اعتیاد به اینترنت و دانش‌آموزان عادی داشته باشد.

از آنجاکه پژوهش حاضر در میان دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران صورت گرفته است تعمیم به سایر شهرها و استان‌ها باید احتیاط صورت گیرد. هرچند در جهت کنترل شرایط تا حد مقدور اقدام‌های لازم صورت گرفته است، اما در مورد آزمودنی‌های انسانی و درمان‌های روان‌شناختی، کنترل همواره امری دشوار بوده است؛ بنابراین یکی از محدودیت‌های کار می‌تواند کنترل نشدن تمامی متغیرهای مزاحم باشد. در جهت رفع محدودیت استفاده از پرسشنامه (خودگزارشی) پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی از همکاری روان‌شناسان باتجربه که در امر پژوهش، مصاحبه و نظرسنجی، دانش و مهارت لازم را دارند استفاده کنند تا به پژوهشگر جهت تکمیل پرسشنامه‌ها کمک کرده تا پرسشنامه‌ها در نهایت دقت تکمیل گردند. حجم نمونه تحقیق محدود به دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران بوده است، برای رفع این محدودیت پژوهش‌های مشابه در دیگر شهرها و فرهنگ‌های دیگر نیز اجرا شود. در پژوهش‌های آینده از طرح‌های ترکیبی (کیفی و کمی)، حجم نمونه بالاتر و روش‌های پیچیده‌تر آماری که امکان تحلیل عمیق‌تر و نتیجه‌گیری بهتر را فراهم می‌کنند، استفاده شود. به مسئولین به‌ویژه متصدیان آموزش و پرورش و مراکز مشاوره تحصیلی پیشنهاد می‌شود برای پیشگیری از خطرات و عوارض آن به متصدیان آموزش و پرورش و مراکز مشاوره تحصیلی به سبک‌های دل‌بستگی، ناگویی هیجانی و ویژگی‌های شخصیتی دانش‌آموزان توجه بیشتری کنند تا از خطرات اعتیاد به

اینترنت کاسته شود. آموزش نحوه صحیح از اینترنت در مدارس و رسانه‌ها و همچنین برگزاری اردوهای تفریحی، علمی و آموزشی برای دانش‌آموزان و پر کردن اوقات فراغت و برطرف نمودن خلاءهای زمانی به منظور کاهش زمان اختصاص داده شده به اینترنت از سوی دانش‌آموزان، آموزش روش‌های مدیریت زمان به آن‌ها در زمینه فعالیت‌های روزانه جهت نظم بخشی و نظم دهی به مسئولیت‌ها و عملکردهای روزانه و محدود نمودن اعتیاد به اینترنت از سوی آن‌ها پیشنهاد می‌شود.

منابع

- آقابابائی، ناصر؛ و بلچنیو، آگاتا. (۱۳۹۳). رابطه میان مدل شخصیتی هگزاگو، دینداری و بهزیستی فاعلی در دانشجویان ایرانی و لهستانی، *روانشناسی معاصر*، ۹(۱)، ۱۷-۲۸.
- آقاییوسفی، علیرضا؛ سراوانی، شهزاد؛ زراعتی، رقیه؛ رزاقی، فاطمه السادات؛ و پورعبدل، سعید. (۱۳۹۴). پیش بینی عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان بر اساس سبک‌های دل‌بستگی و سطوح مختلف سازگاری. *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران*، ۲۱(۴)، ۳۰۸-۳۱۶.
- بحرینی، زهرا؛ کشوری، بابک؛ و فرنام، علی. (۱۳۹۸). نقش پیش‌بینی‌کننده ناگویی هیجانی در رضایت و بخشش زناشویی در میان زنان دارای شخصیت ضد اجتماعی. *مجله سلامت اجتماعی*، ۶(۲)، ۲۰۸-۲۱۶.
- بشارت، محمدعلی؛ و گنجی، پویا. (۱۳۹۱). نقش تعدیل‌کننده سبک‌های دل‌بستگی در رابطه بین ناگویی هیجانی و رضایت زناشویی. *مجله اصول بهداشت روانی*، ۱۴(۴)، ۳۲۴-۳۳۵.
- بهادری خسروشاهی، جعفر؛ و هاشمی نصرت آباد، تورج (۱۳۹۰). رابطه سبک‌های دل‌بستگی، راهبردهای مقابله‌ای و سلامت روانی با اعتیاد به اینترنت. *فصلنامه روانشناسی تحولی*، ۸(۳۰)، ۱۷۷-۱۸۸.

- بیانی، علی اصغر؛ اکبری، حمزه؛ تربتی نژاد، فرهاد؛ و مقدم، زهرا. (۱۳۹۵). رابطه بین خودکارآمدی و فرسودگی تحصیلی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گلستان. *مجله پیشگیری و سلامت*، ۲(۳)، ۴۳-۵۲.
- حاجی محمدیان، فائزه؛ امیری مجد، مجتبی (۱۳۹۵). رابطه سبک‌های دل‌بستگی با اعتیاد به اینترنت در دختران دبیرستانی. *چهارمین همایش علوم تربیتی و روانشناسی، آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی ایران*.
- حکمتی، عیسی؛ علیلو، مجید محمود؛ اقدم، سیدمهدوی اقدم؛ روح الله؛ و خجسته، سولماز. (۱۳۹۵). مطالعه مقدماتی روابط ساختاری عامل‌های شخصیتی هگزاگو با اختلالات شخصیت خوشه ب. *فصلنامه مطالعات روان‌شناختی*، ۱۲(۱)، ۲۷-۴۶.
- حمیدی، فریده؛ نجف آبادی، مجید؛ و نمازیان نجف آبادی، ثمانه. (۱۳۹۴). بررسی رابطه بین اعتیاد به اینترنت و اهمال‌کاری تحصیلی در دانش‌آموزان متوسطه، *مجله علمی و پژوهش فناوری آموزش و یادگیری*، ۱(۳۳)، ۸۹-۱۰۶.
- خانجانی، مهدی؛ قنبری، فرشته؛ و نعیمی، ابراهیم. (۱۳۹۸). بررسی ارتباط کارکرد خانواده، سبک دل‌بستگی و سبک‌های تربیتی والدین با اعتیاد به اینترنت در نوجوانان. *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۰(۳۷)، ۱۴۲-۱۲۱.
- خورشیدی، فاطمه؛ و فتحی اقدم، قربان. (۱۳۹۷). رابطه خودکارآمدی عمومی و سبک‌های دل‌بستگی با تصویربدنی دانش‌آموزان دختر. *روان‌پرستاری*، ۶(۱)، ۲۶-۳۴.
- رحمانی ملک آباد، مهدی؛ فرخی، نورعلی؛ و آقابگی، جلال. (۱۳۹۴). هنجاریابی و کفایت شاخص‌های روانسنجی پرسشنامه ۶ عاملی شخصیت هگزاگو در دانشجویان ایرانی، *فصلنامه روانشناسی تربیتی*، ۱۱(۳۸)، ۸۵-۶۷.

- رستمی، چنگیز؛ اردلان، آسو؛ احمدیان، حمزه؛ و مهدی آبادی، سیدمهدی (۱۳۹۵). بررسی اعتیاد به اینترنت بر اساس پنج عامل شخصیتی در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کردستان. *مجله علوم پزشکی زانکو*، ۱(۱)، ۷۳-۶۵.
- سدیدی، محسن؛ و یمنی، محمد. (۱۳۹۷). پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی بر اساس راهبردهای مقابله‌ای و ناگویی هیجانی. *فصلنامه علمی و پژوهشی مطالعات روان‌شناختی*، ۱۴(۲)، ۱۴۱-۱۲۵.
- عقابایی، شیوا؛ کاکاوند، علیرضا؛ و بهرامی هیدجی، مریم. (۱۳۹۷). ارتباط بین افسردگی و اعتیاد اینترنتی با میانجی‌گری ناگویی هیجان. *فصلنامه مطالعات روان‌شناختی*، ۱۴(۱)، ۱۸۱-۱۶۳.
- مظاهری نژاد فرد، گلناز؛ و حسین ثابت، فریده (۱۳۹۶). پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس هیجان خواهی، با میانجی‌گری سبک‌های دل‌بستگی. *کاربرد در روانشناسی بالینی*، ۵(۳)، ۲۰۲-۱۹۵.
- مغنی‌زاده، زهرا؛ فرنام، علی؛ طالبی، زهرا؛ و اسودی، مریم. (۱۳۹۷). تحلیل ساختاری ارتباط بین اعتیاد به اینترنت با شادکامی و متغیرهای شخصیتی در دانشجویان. *مجله اصول بهداشت روانی*، ۲۰(۳)، ۲۴۷-۲۳۶.
- مغنی‌زاده، زهرا؛ و وفایی نجار، علی. (۱۳۹۵). بررسی رابطه‌ی بین سبک‌های دل‌بستگی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان. *مجله اصول بهداشت روانی*، ۱۸(۴)، ۲۲۶-۲۲۰.

- Alexandraki, K., Stavropoulos, V., Burleigh, T. L., King, D. L., & Griffiths, M. D. (2018). Internet pornography viewing preference as a risk factor for adolescent Internet addiction: The moderating role of classroom personality factors. *Journal of behavioral addictions*, 1-10.
- Ashton, M. C., & Lee, K. (2009). The HEXACO-60: A short measure of the major dimensions of personality. *Journal of personality assessment*, 91(4), 340-345.
- Ashton, M. C., & Lee, K. (2019). Religiousness and the HEXACO personality factors and facets in a large online sample. *Journal of personality. Journal Personality/Early View*, 1(1), 1-10.
- Bagby, R. M., Parker, J. D., & Taylor, G. J. (1994). The twenty-item Toronto Alexithymia Scale—I. Item selection and cross-validation of the factor structure. *Journal of psychosomatic research*, 38 (1), 23-32.
- Baiocco, R., Chirumbolo, A., Bianchi, D., Ioverno, S., Morelli, M., & Nappa, M. R. (2017). How HEXACO Personality Traits Predict Different Selfie-Posting Behaviors among Adolescents and Young Adults. *Frontiers in psychology*, 7, 2080.
- Blackwell, D., Leaman, C., Tramposch, R., Osborne, C., & Liss, M. (2017). Extraversion, neuroticism, attachment style and fear of missing out as predictors of social media use and addiction. *Personality and Individual Differences*, 116, 69-72.
- Brown, T. A., Avery, J. C., Jones, M. D., Anderson, L. K., Wierenga, C. E., & Kaye, W. H. (2018). The Impact of Alexithymia on Emotion Dysregulation in Anorexia Nervosa and Bulimia Nervosa over Time. *European Eating Disorders Review*, 26 (2), 150-155.
- Collins, N.R., & Read, S.J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *J Personal Soc Psychol*, 58, 644-663.

- Costa Jr, P. T., & McCrae, R. R. (2017). The NEO Inventories as instruments of psychological theory. *The Oxford Handbook of the Five Factor Model*, 11.
- Dau, W., Hoffmann, J. D. G., & Banger, M. (2017). Therapeutic Interventions for Treatment of Adolescent Internet Addiction—Experiences from Germany. In *Internet Addiction* (pp. 263-299). Springer International Publishing.
- De Berardis, D., D'Albenzio, A., Gambi, F., Sepede, G., Valchera, A., Conti, C. M., ... & Serroni, N. (2009). Alexithymia and its relationships with dissociative experiences and Internet addiction in a nonclinical sample. *CyberPsychology & Behavior*, 12(1), 67-69.
- Dieter, J., Hoffmann, S., Mier, D., Reinhard, I., Beutel, M., Vollstädt-Klein, S., & Leménager, T. (2017). The role of emotional inhibitory control in specific internet addiction—an fMRI study. *Behavioural Brain Research*, 324(1), 1-14.
- Eichenberg, C., Schott, M., Decker, O., & Sindelar, B. (2017). Attachment Style and Internet Addiction: An Online Survey. *Journal of Medical Internet Research*, 19(5).
- El Abiddine, F. Z., Dave, H., Aldhafri, S., El-Astal, S., Hemaïd, F., & Parker, J. D. (2017). Cross-validation of the 20-item Toronto Alexithymia Scale: Results from an Arabic multicenter study. *Personality and Individual Differences*, 113, 219-222.
- Elhai, J. D., Levine, J. C., Dvorak, R. D., & Hall, B. J. (2017). Non-social features of smartphone use are most related to depression, anxiety and problematic smartphone use. *Computers in Human Behavior*, 69(1), 75-82.
- aa eę da, ,, & rr ežo,,, ,, 999999 Cggii iiee ccc aammrsmff alexttthyii a nn schizophrenia: Investigating the role of basic neurocognitive functioning and cognitive biases. *Psychiatry research*, 271, 573-580.
- Gouin, J. P., & MacNeil, S. (2019). Attachment style and changes in systemic inflammation following migration to a new country among international students. *Attachment & human development*, 21(1), 38-56.

- Jones, J. D., Fraley, R. C., Ehrlich, K. B., Stern, J. A., Lejuez, C. W., Shaver, P. R., & Cassidy, J. (2018). Stability of attachment style in adolescence: An empirical test of alternative developmental processes. *Child development*, 89(3), 871-880.
- Kafetsios, K., & Hess, U. (2019). Seeing mixed emotions: Alexithymia, emotion perception bias, and quality in dyadic interactions. *Personality and Individual Differences*, 137, 80-85.
- Kinnaird, E., Stewart, C., & Tchanturia, K. (2019). Investigating alexithymia in autism: A systematic review and meta-analysis. *European Psychiatry*, 55, 80-89.
- Lau, J. T., Gross, D. L., Wu, A. M., Cheng, K. M., & Lau, M. M. (2017). Incidence and predictive factors of Internet addiction among Chinese secondary school students in Hong Kong: a longitudinal study. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 1-11.
- Lee, K., & Ashton, M. C. (2004). Psychometric properties of the HEXACO personality inventory. *Multivariate behavioral research*, 39(2), 329-358.
- Liu, D., & Campbell, W. K. (2017). The Big Five personality traits, Big Two metatraits and social media: A meta-analysis. *Journal of Research in Personality*, 70, 229-240.
- Neelapajit, A., Pinyopornpanish, M., Simcharoen, S., Kuntawong, P., Wongpakaran, N., & Wongpakaran, T. (2018). Psychometric properties of a Thai version internet addiction test. *BMC research notes*, 11(1), 69.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of personality and social psychology*, 57 (6), 1069.
- Volk, A. A., Provenzano, D. A., Farrell, A. H., Dane, A. V., & Shulman, E. P. (2019). Personality and bullying: Pathways to adolescent social dominance. *Current Psychology*, 1-12.
- Young, K. S. (1998). Caught in the net: how to recognize the signs of internet addiction - and a winning strategy for recovering. New York: John Wiley & Sons, Inc.

- Zhang, H., Spinrad, T. L., Eisenberg, N., Luo, Y., & Wang, Z. (2017). Young adults' internet addiction: Prediction by the interaction of parental marital conflict and respiratory sinus arrhythmia. *International Journal of Psychophysiology*, 120, 148-156.

The discriminational role attachment styles, alexithymia and personality traits in discrimination of students with internet addiction: discriminant analysis

Abstract

The considering the discriminational role attachment styles, alexithymia and personality traits in discrimination of students with internet addiction: discriminant analysis. . The research design was a two-group diagnostic function. The statistical population consists of all the students of high school Tehran city in year academic 2017-2018 to 82099 students. For that 120 students with internet addiction and 120 student's internet addiction were picked through cluster and random sampling. The instrument included internet addiction scale of Young (1998), attachment styles scale of Collins and Read (1990), twenty-item Toronto alexithymia scale of Bagby, Parker and Taylor (1994) and HEXACO-60: A short measure of the major dimensions of personality of Ashton and Lee (2009) were administered to them and were analyzed using discriminant analysis. The results of the discriminant analysis showed that attachment styles, alexithymia and personality traits students can help to prediction internet addiction. The function discriminant analysis assigned 89/1 percent of the students with and without of internet addiction. The findings clarified the importance of attachment styles, alexithymia and personality traits in distinguishing male students with and without internet addiction; hence these factors can be used in prevention of internet addiction by counselors and psychologists.

Keyword: internet addiction, attachment styles, alexithymia, personality traits.